

gyermekkönyvének helyi adaptációja a „szépség és a szörnyeteg” történetének szellemes variációja. A Szörnyet ugyanis egy hercegkisasszony győzi le, álruhában: Páncélt ölt az eladósorba került princessz, hogy elmeneküljön a bugyuta hercegi kérők elől. A ruhacserének következményei vannak, s miután legyőzi a rémet, kezdődnek a problémák: kinek adja kezét a kiszabadított szépség. A szörny egy csóktól természetesen herceggé változik, ebből újabb problémák adódnak. A háromszög megoldásához kéznél van egy csatlós is. Ám a darab nem zárja le a párválasztás kérdését, a négy szereplő csak kering egymás körül, nem tudva kit válasszon, hiszen az eredetileg érzelmet keltett partnert nem választhatják (vagy mert közben nemet-alakot váltott vagy mert mást szeret), végül a zenében találják meg a harmóniát, s ránk van bízva a lezárás. A négy szereplő számtalan szerepet alakít egy szellemes (de technikailag nem is olyan egyszerű és olcsó, viszont nagyon funkcionális), variálható díszletben. A képregényszerű külvilágot egy valóban buja és titokzatos erdő váltja fel, melyben csak eltévedni lehet. A mese önmagában is nagyon megható (jó lenne itthon is olvasni, látni), s tehetséges előadást készítettek belőle Christopher Gottwald rendezésében. Másodszorra Münchenbe utaztunk, a Theater Der Jugend Am Elisabethplatz (Schauburg) premierjére. Peer Boysen rendezésében adták Sztravinszkij-Ramuz: „Egy katona történeté”-t. Ez inkább szcenírozott koncert volt, látványos, de németesen hideg képekkel. Színészi alakításra nem tartott igényt a rendező, nem is voltak viszonyok a szereplők között. A legjobb alakításokat a Mesélő megkettőzött szerepét játszó zenekari tagoktól láthattuk. A rendezői koncepció rendesen belénk volt sulykolva: a Királylány megjelenésétől a fogyasztói társadalom talmiságát, kiürülését mutatta az előadás.

A háziaktól láttuk a legizgalmasabb előadást az utolsó napon. A Theater Mumpitz különféle szövegekből összeállított „Salto und Mortale” előadása cirkuszi mese az életről és a nevetés hatalmáról. Mindössze két szereplő, két nagyon jó színész játszott egy homokkörrel kijelölt üres térben: a Bohóc (férfi) és a Halál (nő). A Halál eljött újabb áldozatáért, de mikor a piros orról felismeri, hogy egy bohócot kell elvinnie, meginog. Hala-déket ad, ha a clown megnevetteti őt, az állandó savanyúképűt. Nagy nehezen sikerül (a szív igaz érzései segítségével), tehát egy ideig még maradhat közöttünk, gyakorolhatja hivatását a komédiás. 8 éven felüli gyerekeknek játsszák az előadást, s a gyerekeknek nincs is problémájuk a látottakkal. A pedagógusokat már inkább győzködni kell, hogy szükség van ilyen előadásokra is – számoltak be az előadás után az alkotók. (Rendezte: Jean-Paul Denizon, franciaországi vendég.)

Az ugandai

Christopher Makubi Kizza Ssalongo a neve, (a bemutatkozásakor elmagyarázta, miért van neki négy, a Christopher pl. azért, mert keresztény), egy különös hangszert hordott magánál (doboszerű szerkezet, fém pengékkel, – kókuszdióra szerelve itthon is árulják vásárokon egyszerűbb verzióját – kottát is hozott, s egy könnyebb dallamot nekem is megtanított. Mindig megpengette, ha leült picit a hangulat. De ami megdöbbentő volt, a legtorokszorítóbb az egész szeminárium alatt, az az, mikor arról beszélt, mi a célja a színháznak. Mert Ugandában sokkal életbevágóbb, konkrétabb célja van, mint felénk: A színháznak ott tanítania kell a gyerekeket, hogyan védekezzenek, egyáltalán tudomást szerezzenek az életüket fenyegető vérszről, az AIDS járványról. Az emberek több mint 40%-a fertőzött már Afrika sok területén. Christopherék számára ezért a színházcsinálás a vírus elleni harc eszköze. (És közben egy nagyon kedves, mókás bácsikával találkoztunk.) Fel-emlegette ezt a témát még egyszer: felháborodva mesélte, hogy este a tévécsatornák között kapcsolgatva olyan műsort is talált, ahol védekezés (óvszer) nélkül szexeltek a szereplők. – „Hát milyen példa ez?” – kérdezte, – „Nem érzik ezek a műsorkészítők, hogy micsoda felelősséggel tartoznak nézőiknek?”

A végső plénum akkordjaként megtáncoltatta, sőt együtt táncoltatta az egész társaságot.

M a y D a y s

**rövid beszámoló a 2001. május 25-27. között megrendezett
nemzetközi drámapedagógiai tanácskozás munkájáról**

2001 májusában a Magyar Drámapedagógiai Társaság kezdeményezésére zajlott le Budapesten a MayDays elnevezésű szakmai tanácskozás, mely – tudomásunk szerint – először hívta össze térségünk (Közép-Kelet-Európa) drámatanárait azzal a céllal, hogy képet kapjunk egymás munkájáról. A rendezvény céljait, munkáját és ennek eredményét szeretném az alábbiakban összefoglalni.

A rendezvény céljai

A Magyar Drámapedagógiai Társaság elnöksége 2000 novemberében úgy döntött, hogy a szervezet égisze alatt megrendezi a kelet-közép európai drámatanárok első nemzetközi találkozóját. A rendezvény alapvető célja volt a kapcsolatteremtés és egy jövőbeli hosszú távú együttműködés megalapozása a térség szakemberei közt. Olyan drámatanárokat hívtunk meg (minden ország képviselőjében két-két főt), akik vagy a hagyományos osztálytermi keretek közt vagy gyerek- és ifjúsági színházi vagy színházi-nevelési területen alkalmazzák módszerként a drámát. A találkozó keretei közt lehetőséget kívántunk biztosítani egymás munkájának, a dráma helyi alkalmazási lehetőségeinek megismerésére. Fontosnak tartottuk annak megvitatását, milyen társadalmi vagy erkölcsi kérdések állnak az egyes országok szakemberei munkájának fókuszában, van-e lehetőség közös nevező kialakítására egy-egy konkrét projekt kapcsán.

Résztevők

A háromnapos tanácskozáson való részvétel feltétele volt a helyi – drámával foglalkozó – szervezetek munkájának illetve a dráma alkalmazási területeinek alapos ismerete. A rendezvényre az alábbi szervezetek illetve országok képviselői kaptak meghívást:

IDEA, EDERED, Szlovénia, Ausztria, Csehország, Románia, Horvátország, Jugoszlávia, Szlovákia, Lengyelország, Magyarország. (Összesen 20 fő)¹

A meghívott szakemberek az alábbi területeken alkalmazzák a drámát (főbb csoportok):

- színházi nevelés (TIE)
- angol nyelvtanítás
- művészeti nevelés (bábművészet)
- hagyományos tantermi munka (DIE)

A szakmai program rövid ismertetése

A MayDays tanácskozás programja alapvetően négy szekcióra vált szét:

1. Intézmények, szervezetek bemutatása
2. Dráma és ökológia viszonya
3. A dráma használata a konfliktuskezelésben
4. Ifjúsági színház

A résztvevők workshopok, videós demonstrációk, előadások formájában számoltak be országuk „drámai” helyzetéről illetve szakmai tevékenységükről.

E beszámoló keretei nem teszik lehetővé a részletes ismertetést, ezért az érdeklődőknek lehetőséget biztosítottunk a tanácskozáson rögzített videós anyag megtekintésére.

Általános tapasztalatok

Mint a meghívó és szervező fél képviselője, elejétől a végéig követtem a három nap munkáját és ennek – valamint a résztvevők írásos visszajelzései – tükrében kijelenthetem, hogy a tanácskozás – kétségekívül meglévő hibái ellenére – egyértelműen sikeres volt.

Rövid volt ez a két és fél nap több szempontból is. Feszített tempóban, de mindenki sorra került, bemutathatta saját technikáit, elmondhatta országa szakmai problémáit, vázolhatta egy-egy intézmény, szervezet munkáját, de arra a kelletnél kevesebb idő jutott, hogy mindezeket alaposan „kivesézve” esetlegesen tanácsokat adjunk egymásnak. Mindenki szerette volna, ha egy-egy bemutatóóra után (ismerős probléma) jut idő a mindenre kiterjedő elemzésre, tanulságok levonására. Ezek jórészt otthonra maradtak. Kiderülhetett azonban, hogy Szlovákiában milyen jelentős munka folyik a nyelvtanítás területén (együttműködve a British Councillel), hogy Ausztriában a környezeti nevelés milyen fontos szerepet játszik az oktatásban, hogy Lengyelországban és Romániában hogyan lehet jól működtetni egy – a fiatalok színházi, művészeti nevelését szem előtt tartó – nonprofit színházat, hogy pontosan miért és hogyan dolgozik az EDERED és az IDEA. Ezek mindenképpen hasznos tapasztalatok voltak, mint ahogyan az is, hogy nemzetközi projektekben való együttműködésre nagy igény van ezekben az országokban.

Végezetül: a 2002-es év tanácskozásának megszervezését a cseh kollégák vállalták, így aztán jövőre – remélhetőleg – találkozunk Pilsenben. Némi információval felvértezve, most már egy kisebb témára koncen-

¹ A résztvevők pontos nevét és az általuk képviselt szervezetek elérhetőségét bármely érdeklődőnek szívesen rendelkezésére bocsájítjuk.

trálva, a fő hangsúlyt a részletekre helyezve. Az első lépés megtörtént. Ebben volt és van a budapesti találkozó jelentősége.

Takács Gábor

MAYDAYS tanácskozás, Budapest, 2001 május 25-27.

Meghívó fél: Magyar Drámapedagógiai Társaság (HUDEA)

Házigazda: Marczibányi Téri Művelődési Központ

Magyarországot képviselte: Bethlenfalvy Ádám (Kerekasztal Társulás), Takács Gábor (MDT vezetőségi tag)

Szervező: Káva Kulturális Műhely

Programkoordinátor: Cziboly Ádám (Káva KM)

Támogatók: Európai Unió YOUTH 2000-2006 keretprogram, Soros Alapítvány CULTURAL LINK program

SZÍNHÁZ – DRÁMA – NEVELÉS

A magyar drámapedagógia legnagyobb seregszemlájén, a hagyományosan november közepén megrendezett Színház-Dráma-Nevelés módszertani hétvégén látott bemutató foglalkozások megbeszélésére – hagyományosan – nincs idő, hely, és nincs forma sem. Fontos mindegyik felsorolt tényező: a mélyen szántó szakmai viták számára talán nem a legjobb helyszín a kamaraszínházi lelátó, sok a 100 fő, kevés a 20-25 perc. Még a felkért (és szigorú zsűror hírében álló) vitavezető is csak a töredékét mondja el észrevételeinek – azért, mert éppen bőségesen van nézői visszajelzés, máskor pedig (ha meglepő, akkor is ez a helyzet) kíméletből. A látottak alaposabb elemzését célozza az alábbiak közül két írás (az első és a harmadik), egy pedig az összegzés és a tájékoztatás szándékával született.

A kísértetek napja

Bizony, nem akármekkora felelősség vállalásával jár nagy számú néző, ráadásul kollégák, részben a „szakma”, részben érdeklődők elé kitenni a munkánkat! Mindenképpen tisztelet illeti bátorságukért azokat, akik vállalták-vállalják ezt. A vállalás egyúttal kötelez is: a lehető legjobb színvonalon kell teljesítenünk, mivel sokan viszik tovább azt, amit itt láthattak. A gyakorló drámatanárok egy részének az egyetlen hospitálási lehetősége ez az évente megrendezett módszertani hétvége, mert mint drámatanár egyedül van a saját iskolájában, a településen, ahol él. Eljön a Színház-Dráma-Nevelés hétvégére, s abból próbál töltekezni, építkezni, amit itt kap.

Szóval, nagy felelősség vállalni egy-egy ilyen bemutató foglalkozást. Éppen ebben volt az előző években a műhelyek szerepe rendkívül jelentős (*itt és most* a drámával naponta foglalkozók közül a közönség előtti megmérést is gyakran, mondhatni a hétköznapokban vállalók munkaközösségeit nevezem *műhelynek*). Az utóbbi években folyamatosan a TIE-társulatok tagjai „követték el” a legjobb bemutató foglalkozások egyikét-másikat – gyakran egyikét is, másikat is. Gabnai Katalin a jelen írás szerzőjét nemrégiben a drámapedagógusok második nemzedékéhez sorolta. Nos, akkor azok, akik évek óta tanítják a szakmát bemutató foglalkozásaikkal, azok a harmadik generáció. Ha a drámapedagógia más területein, pl. szervezeti élet, funkciók, képzések, publikációk, érdekképviselés stb. nem is, de itt már jó ideje megtörtént a generációváltás, ráadásul *békésen*. (Talán az átlagnál is több „békétlen” ember akad a drámapedagógusok között... És sajnos van olyan magáról megfelelkező kolléga is, aki történetesen minősíthetetlen hangnemben beszél mások munkájáról, szakma helyett személyt célozva lövöldöz vaktában, csakhogy ne érezze jól magát más se, ha már ő nem, de ebből a típusú megnyilvánulásból örvendetesen kevesebb van az utóbbi években. S akkor sem a fiatal kollégáktól...) Ezek a fiatal szakemberek nem csak tudnak, de mint gyakran kiderült, még valami fontosat tudnak, kommunikálni is képesek a tudásukat.

Néhány nevet talán érdemes lenne megemlíteni – pontosabban *leírni*. Azért is, mert a papír megmarad, s azért is, mert az első generáció tollforgatói nem biztos, hogy megteszik ezt...² Úgy gondolom, nem kéne (szeméremből) agyonhallgatni azon kortársainkat, akik ma *láthatóan és sokak előtt teljesítenek*: pl. *Lipták Ildikó*, *Romankovics Edit* (ők talán legtöbbször, s a legnagyobb szakmai elfogadottsággal), *Mészáros Beáta*, *Bethlenfalvy Ádám*, *Gyombolai Gábor*, *Takács Gábor* óráit nézhattük jó érzésekkel az előző években. Ők má-

² Az utóbbi időkben a történelmi visszatekintésekben múlt és közelmúlt kapcsán nem egyszer „névsorolvasás” folyik. X. és Y. anno nagyot alkotott, tevékenysége jelentős volt, írja a kortárs, miközben ennek a személyes emlék az egyedüli bizonyítéka, az, hogy a név ott szerepel a papíron (hiszen épp most írtam le)... Ezekben az írásokban kinyilatkoztatást kapunk. Nincs utalás a vállalt szubjektivitásra, nemhogy az ilyenkor (talán) kötelező bizonytalanítás. (K. L.)